

Fan platformasi		
Fanning to'liq nomi: YONG'IN XAVFSIZLIGI VA PORTLASHDAN HIMOYALANISH ASOSLARI		
Fan kodi: YXPH3504	Fanga ajratilgan kreditlar (ECTS): 4	davomiyligi: 1 semestr
Kafedra: Sanoat ekologiyasi		
Fan qaysi yo'nalish talabalari uchun: Mehnat muhofazasi va texnika xavfsizligi (kimyo va oziq-ovqat sanoati)		
Fan ma'ruza o'qituvchisi: Usmanxodjayeva Iroda Taxirdjanovna		
Fanga ajratilgan umumiy soatlar: 1 2 0	Email: usmanxodjayevai@gmail.com	
Fan seminar mashg'ulotlari o'qituvchisi(lari):		
Prerekvizitlar: Kimyo, fizika fanlari		
Tanlov turi: majburiy fan		
<p>Fanning qisqacha bayoni: Bo'lajak mutaxassislariga ishlab chiqarishda ro'y berishi mumkin bo'lgan yong'in va portlashlarning ilmiy asosini o'rgatib berish, talabalarni nazariy bilimlar, amaliy ko'nikmalar, hodisa va jarayonlarga uslubiy yondashuv hamda ilmiy dunyoqarashini shakllantirish vazifalarini o'zlashtirish, yong'inlarning kelib chiqish sabablari, xususiyatlari va oqibatlarini tekshirish, o'rganish va taxlil qilish choralarini o'rgatishdan iborat.</p>		

Fanning maqsadi: texnologik jarayonlarda normal ekspluatatsiyalash vaqtida xam, texnologik uskunalarni ishga tushirish, to'xtatish xamda ular zararlangan vaqtida xam mavjud bo'lishi mumkin bo'lgan yonuvchi changlar, gazlar va engil alanganuvchan suyuqlik bug'larining xavfli konsentratsiyalari hosil bo'lishi haqida asosiy bilimlarga ega bo'lish. Talabalarda portlashga xavfli atmosferani yuzaga kelish extimolini aniqlashga va uni bartaraf qilish uchun tegishli chora-tadbirlar qabul qilishga qiziqish uyg'onadi. Talaba, ishlab chiqarish jarayonlarida portlashga xavfli fayllarni ishga tushirishda yuzaga kelishi mumkin bo'lgan xolatlarni oldini olish uchun ogoxlantiruvchi tadbirlarni qo'llash xaqida tushunchaga ega bo'ladi. Yong'in va portlash xavflarini taxlil qilishga asoslangan xolda talaba alanga va yong'inni chegaralash uchun tegishli chora-tadbirlarni aniqlay biladi. Olingan bilimlarni tanlagan texnologik jarayonlariga qo'llashi mumkin

Fan yakunida talabalar quyidagi malaka va ko'nikmalarga ega bo'lishadi:

- bilimlarning bir butun tizimi bilan o'zaro bog'liqlikda ushbu fanning asosiy muammolari to'g'risida;
- yonish va portlash jarayoni turlari va chegaralari;
- materiallarni yonish va portlash xossalari;
- yonish sharoiti va oqibatlari taxlili;
- yonish va portlash natijasida hosil bo'lgan termodinamik va zarbali to'lqinlarning parametrlari;
- ishlab chiqarish korxonalarini, bino va inshootlarni yonish va portlash ko'rsatkichi bo'yicha toifalarga bo'linishi;
- yong'inni aniqlovchi va xabar beruvchi vositalar, ularning turlari va ishlash usullarini **bilishi va ulardan foydalana olishi;**
 - axolini yong'in va portlash sodir bo'lgan xolatlardan muxofaza qilish;
 - issiqlik ta'siri natijasida paydo bo'ladigan yonishni tajriba sinov yo'llari orqali aniqlash;
 - ishlab chiqarish korxonalari va xududlarida sodir bo'lishi mumkin bo'lgan yong'in va

- portlash vaqtida tezkor xarakat qilish;
- yong'in va portlash sodir bo'lganda birlamchi o't o'chirish vositalari, o't o'chirgichlar, suv ta'minoti va boshqa vositalardan foydalanish;
- yong'in xavfsizligi talabi va xavfsizlik talablarini tez va qat'iylik bilan bajarish **ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak.**
- Yong'in xavfini bartaraf qilish chora-tadbirlarini qo'llash sohasida qabul qilingan qonun hujjatlari va boshqa meyoriy-huquqiy hujjatlarning asosiy talablarini; xavfli va zararli ishlab chiqarish omillarining bartaraf qilish bo'yicha yo'riqnomalar instruksiyalar ishlab chiqish; yong'in va portlash holatlarini oldini olish chora-tadbirlarini tashkillashtirish, korxonalaridagi xavfli omillarni bartaraf qilish texnikaviy va tashkiliy chora-tadbirlarni qo'llash **to'g'risida aniq malakalarga ega bo'lishi kerak;**

Ma'ruza mashg'ulotlari

Ma'ruza mashg'ulotlari katta sig'imli, multimedia qurilmalari bilan jihozlangan o'quv auditoriyalarida olib boriladi.

Amaliy mashg'ulotlar

Amaliy mashg'ulotlar multimedia qurilmalari bilan jihozlangan auditoriyada bir akademik guruhga bir professor-o'qituvchi tomonidan o'tkazilishi, mashg'ulotlar interfaol usullar yordamida o'tilishi, mos ravishda munosib pedagogik va axborot texnologiyalar qo'llanilishi maqsadga muvofiq.

Mustaqil ta'lim

Mustaqil o'zlashtiriladigan mavzular bo'yicha talabalar tomonidan taqdimotlar, guruh bilan ishlanmalar, referatlar tayyorlanadi. Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha yozma ishni topshirish

№	Fan mavzulari	Ma'ruza soatlar hajmi	Amaliy mashg'ulot soatlar hajmi	Mustaqil ta'lim soatlari
1	Kirish Portlashdan ximoyalanish soxasidagi tushunchalar va atamalar.	2	2	6
2	Qonunosti xujjatlar va texnik reglamentlar O'zbekiston Respublikasi "Yong'in xavfsizligi to'g'risida"gi qonunini o'rganish	2	2	6
3	Portlovchi va yengil alanganuvchi moddalarning miqdori.	2	2	6
4	Portlash chegaralariga ekspluatatsion ta'sirlar va portlashning maksimal parametrlari	2	2	6
5	. Alanganlanish va portlashning moddiy sabablarini bartaraf qilish	2	2	6
6	Yonuvchi va portlashga xavfli komplektning tarqalish extimolini chegaralash	2	2	6
7	Birlamchi toifali portlashdan ximoyalanish	2	2	6
8	Ikkilamchi toifali portlashdan ximoyalanish	2	2	6
9	Uchlamchi toifali portlashdan – strukturaviy ximoyalanish	2	2	6
10	Portlashni engillashtirish va so'ndirish	2	2	6

11	Portlashdan ximoyalalanish soxasidagi tajribalar	2	2	6
12	Portlash xavfi mavjud bo'lgan inshootlarni ximoyalash	2	2	6
Jami		24	24	72

Adabiyotlar

Asosiy adabiyotlar

1. Literature Review and Research Plan. Antifreeze Solutions in Home Fire Sprinkler Systems. Copyright Fire Protection Research Foundation June 2010
2. Xudoev A.E. taxriri ostida. Yong'in xavfsizligi. 2- nashri. -T.: Uz.R. IIV Yong'in xavfsizligi oliy texnik maktabi. 2007. - 722 b.
3. Yormatov G'.Yo., Yuldashev O'.R.. Hayot faoliyati xavfsizligi. Darslik.- T.: "Aloqachi", 2009
4. Yuldashev O.R.va boshqalar. Hayot faoliyati xavfsizligi. Darslik.-T.: "Toshkent-Iqtisodiyot", 2014.

Qo'shimcha adabiyotlar

1. Mirziyoev Sh.M. Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining lavozimiga kirishish tantanali marosimiga bag'ishlangan Oliy Majlis palatalarining qo'shma majlisidagi nutqi. -T.: "O'zbekiston" NMIU, 2016.-56 b.
2. Mirziyoev Sh.M. Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta'minlash-yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiya qabul qilinganining 24 yilligiga bag'ishlangan tantanali marosimidagi ma'ruza 2016 yil 7 dekabr. -T.: "O'zbekiston" NMIU, 2016.-48 b
3. "Yong'in xavfsizligi to'g'risida"gi qonun. O'zbekiston Respublikasining qonun hujjatlari to'plami. -T.: 2009 y., 40-son
4. Azimov X.A. Bino va inshootlarda yong'in xavfsizligi. O'quv qo'llanma. - T.: TAQI, 2004
5. Ў.П.Юлдашев, ГюМюГулямова, Ш.М.Нарзиев. методическое руководство для проведения лабораторных работ по предмету "Пожарная безопасность" -T.: ТГТУ-2015

Internet saytlari

1. www.gov.uz
2. www.ziyonet.uz
3. www.lex.uz

Kontakt soatlari*: mustaqil ta'lim topshiriqlarini bajarish, ularni taqdim etish, zarur ma'lumotlar va turli materiallar bo'yicha savollarga quyidagi grafik asosida o'qituvchiga murojaat qilishingiz mumkin:

№	Kun	Vaqt	Xona
1.	chorshanba	10.00 – 12.00	2/204
2.	juma	10.00 – 12.00	2/204